
Shivasaparyalokah

शिवसपयलोकः

Document Information

Text title : Shivasaparyalokah

File name : shivasaparyAlokaH.itx

Category : shiva, article, pradIptakumArananda

Location : doc_shiva

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 28, 2021

sanskritdocuments.org

ಶಿವಸಪರ್ಯಾಲೋಕಃ

ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪಕುಮಾರಃ

ಜಿಷ್ಣುನಾ ಜಿಷ್ಣುನಾ ಲೋಕಾನ್ ವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ .

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾದ್ಯೇನ ಸ್ತುತಾಯ ಸ್ವಾಮಿನೇ ನಮಃ ..

ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ . ತತ್ರ ಸಕಲಕುಶಲಕರಂ ಶಿವನಾಮ ಏವ . ಶೈವದರ್ಶನಮಪಿ
ಬಹುಪುರಾತನಂ ನಿಖಿಲೇಸ್ಮಿನ್ ಭಾರತಮಂಡಲೇ ನೂನಮತೀವ ಪ್ರಾಚೀನಂ
ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಂಪ್ರದಾಯೇಷು ಸ್ವಕೀಯಂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣಸ್ಥಾನಂ ಭಜತೇ .
ಋಗ್ವೇದೇ ರುದ್ರರೂಪೇಣ ಶಿವಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಪ್ರತಿಪಾದಕಾಃ ಸಂತಿ ಬಹವೋ
ಮನ್ಯಾ ಇತಿ ನಾಪರೋಕ್ಷಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಾವತಾಂ . ಕಥ್ಯತೇ ದ್ರಾವಿಡದೇಶೇ ಏವ
ಶಿವಸ್ಯಾವಿಭಾವೋ ಜಾತಃ . ದ್ರಾವಿಡದೇಶ ಏವ ಶಿವಸ್ಯ ಶಿವಪೂಜಾಯಾಶ್ಚ
ಜನ್ಮಭೂಮಿರ್ವಿರಾಜತೇತರಾಂ . ಯೇ ಮಹೇಶ್ವರನಿಯುಕ್ತೇ ಶ್ರುತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ
ಚ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ತೇ ಮುಚ್ಯಂತೇ . ಯೇ ತು ನ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ತೇ
ಸಂಸರಂತಿ . ತಥಾಹಿ ಐತರೇಯೋಪನಿಷದಿ- ಪಂಥಾ ಏತತ್ಕರ್ಮ ತಸ್ಮಾನ್ನ
ಪ್ರಮಾದ್ಯೇತ ನಾತೀಯಾತ್ ನ ಹ್ಯತ್ಯಾಯಂಸ್ತೇ . ಇತಿ . ಅಗ್ನಿ-ಸಮುಪಾಸಕಾನಾಂ
ವೈದಿಕಾನಾಂ ಧರ್ಮೇ ಲಿಂಗಾತ್ಮಕರೂಪೇಣೋಪಾಸ್ಯಸ್ಯ ಶಿವಸ್ಯಾವಿಭಾವಃ ಕಥಂ
ಸಮಜನಿ ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ವಿಷಯೇ ಕಾನಪಿ ವಿಚಾರಾನ್ ವಿಪಶ್ಚಿತಾಂ ಮನಸ್ತೋಷಾಯ
ಸ್ತೋಕಮುದೀರಯಾಮಿ . ವೈದಿಕಸಂಹಿತಾಸು ಶಿವ ಏವ ರುದ್ರನಾಮ್ನಾ
ವ್ಯಪದಿಶ್ಯತೇ . ಅಥರ್ವವೇದೇ (11/2/9) ಶಿವ ಏವ ಭವ-ಶರ್ವ-ಪಶುಪತಿ-
ಭೂತಪತ್ಯಾದಿಭಿರ್ನಾಮಭಿಃ ಸಮುದೀರ್ಯತೇ ಸ್ತುತಿಪ್ರಸಂಗೇ . ಪಶುಪತಿಶಬ್ದೋ
ನ ಗವಾದೀನಾಂ ಚತುಷ್ಪಾದಪಶೂನಾಂ ಕೃತೇ ಪ್ರಯುಕ್ತಃ . ರುದ್ರಶಬ್ದವಿಷಯೇ
ಪೋಷಕಾಃ ಮಂತ್ರಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಚಾತ್ರ ಸಮುಪನ್ಯಸ್ಯಂತೇ . ಋಗ್ವೇದೇ-
ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಅಸುರೋ ಮಹೋದಿವಃ(2/1/6) ಅಥರ್ವೇ- “ಯೋ ಅಗ್ನೌ
ರುದ್ರೋ ಯ ಅಪ್ಸಂತರ್ಯ ಔಷಧೀರ್ವಿರುಧ ಆವಿವೇಶ . ಯ ಇಮಾ
ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಚಾಕ್ಷ್ಮವೇ ತಸ್ಮೈ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ
..(7/87/1) ಶತಪಥೇಪಿ-“ಅಗ್ನಿವೈ ಸ ದೇವಃ ತಸ್ಮೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ . ಶರ್ವ
ಇತಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ಆಚಕ್ಷ್ಯತೇ . ಭವ ಇತಿ ಯಥಾ ವಾಹೀಕಾಃ . ಪಶೂನಾಂ ಪತೀ
ರುದ್ರೋಗ್ನಿರಿತಿ ತಾನಸ್ಯಾಶಾಂತಾನ್ಯೇವೇತರಾಣಿ ನಾಮಾನಿ . ಅಗ್ನಿರಿತ್ಯೇವ

ಶಾಂತತಮಂ .” (ಬ್ರಾ0-1/7/3/8) ಇತಿ . ಏತಾಭಿಃ ರುದ್ರಸ್ಯ ಅಗ್ನಿರೂಪತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಂ . ಸಾಂಪ್ರತಿಕೀ ಶಿವೋಪಾಸನಾಪದ್ಧತಿರಪಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಮಿಮಂ ಸುತರಾಂ ದ್ರಢಯತಿ . ಜಲಧಾರೀತಿ ನಾಮ್ನಾ ಖ್ಯಾತಸ್ಯ ಸ್ಥಲಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ವಿರಾಜತೇ ಊರ್ಧ್ವಮೂಲಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ . ಅಭಿಷೇಕಪ್ರಿಯಃ ಶಂಭುಃ ಇತಿ ವಚನಾತ್ ಜಲನ್ಯಾಭಿಷೇಕೇಣೈವ ಶಂಭುಃ ಪರಮಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಾವಹತಿ . ಭಸ್ಮನೋ ಧಾರಣಂ ಶೈವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ . ಇತ್ಯಯಂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕಃ ಸಾರ್ವಭೌಮಶೋಪಾಸನಾಪಂಥಾ ಶಿವನ್ಯಾಗ್ನಿಪೂಜಯಾ ನಿಶಾಂತಂ ಸಾಮ್ಯಂ ಭಜತೇ . ಊರ್ಧ್ವಮೂಲಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ವೇದಿಮಧ್ಯೇ ಪ್ರೋದೀಪ್ತವಹ್ನಿಃ . ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ ವಿಷಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಯ ಕೃತೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಗೋ ಜಾತಃ . ರುದ್ರ ಏವ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತವಹ್ನಿರೂಪಾಯಾ ವಿದ್ಯುತೋದ್ಯಕ್ಷರೂಪೇಣ ವೇದೇಷು ಮುಹುರ್ಮುಹುಶ್ಚಿಂತ್ಯತೇ . ತಥಾಹಿ ಆಧರ್ವಣೇ- “ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ತವಮನಾ ಮಾ ವಿಷೇಣ ಮಾನಃ ಸಂ ಸ್ರಾ ದಿವ್ಯೇನಾಗ್ನಿನಾ . ಅನ್ಯತ್ರಾಸ್ಮದ್ ವಿದ್ಯುತಂ ಪಾತಯ್ತೀತಾಂ” .. (11/2/26) ಇತಿ . ಅತ್ರ ಅಗ್ನೇ ರೂಪದ್ವಯಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಘೋರಾಘೋರಾತನುಭೇದಾತ್ . ಭಯಾವಹಂ ಯತ್ ಘೋರಂ ತತ್ತು ಭೀಷಣಾನಾಂ ಸಂಹಾರಕರಂ . ಅಘೋರರೂಪಂ ಸುಖಸೌಖ್ಯವಿವರ್ಧಕಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಸರ್ವದಾ ಕಲ್ಯಾಣಕರಂ . ಸಂಹಾರಕೋಽಪಿ ರುದ್ರೋ ಜಗತಃ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮಣೈವ ಪ್ರವರ್ತತೇ . ಯದುಕ್ತಂ ಮಹಕವಿನಾ ಕಾಲಿದಾಸೇನ- “ಕೃಷ್ಯಾಂ ದಹನ್ನಪಿ ಖಲು ಕ್ಷಿತಿಭಿಂಧನೇದ್ಧೋ . ಬೀಜ-ಪ್ರರೋಹ-ಜನನೀಂ ಜ್ವಲನಃ ಕರೋತಿ” .. (ರಘು09/80) ಸೃಷ್ಟಿ-ಪ್ರಲಯಯೋಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ . ಕರುಣಯಾ ಹಿ ಭಗವತಃ ಸದಾಶಿವಸ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಃ . ಶಂ ಸುಖಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಭವತೀತಿ ಶಂಭುಃ ಸ್ವಯಮಾನಂದರೂಪಃ . ವಿಜ್ಞಾನಮನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ ಆನಂದಮಜಮವ್ಯಕ್ತಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ತದುದಾಹೃತಮಿತ್ಯಾದೀಶ್ಚರ್ಗೀತಾಸ್ತುತೇಶ್ಚ ತದವಗಮಃ . ನನು ಶಿವಸ್ಯ ಆನಂದಮಯತ್ವೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾತ್ಮಕ-ಸತ್ತ್ವ ಗುಣರೂಪತ್ವೇನ ಸಗುಣತ್ವಾತ್ ಪರಿಣಾಮಾದಿದೋಷಪ್ರಸಂಗಃ .. ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಸಾಂಖ್ಯೇ- “ಪ್ರೀತ್ಯಪ್ರೀತಿವಿಷದಾತ್ಮಕಾಃ ಪ್ರಕಾಶಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಯಮಾರ್ಥಾಃ . ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಿಭವಾಶ್ರಯಜನ ಗುಣಾಃ” ..(ಸಾಂ0ಕಾ-12) ಇತಿ ಮೈವಂ . ಪ್ರೀತ್ಯಾನಂದಶಬ್ದಯೋರ್ಭಿನ್ನತ್ವಾತ್ . ತಥಾಹಿ ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಕಾರೇಣ-ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಸಂಪ್ರಯೋಗಜನ್ಯಂ ಯತ್ಸುಖಂ ತತ್ತು ಪ್ರೀತಿಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ . ಸತತ್ಕೃತಾನತಾಪ್ರವಾಹರೂಪಂ ನಿತ್ಯಂ ನಿರತಿಶ್ರಯಾತ್ಮಸುಖವ ನೋಕ್ತದೋಷಾವಕಾಶಃ . ಅನ್ಯೇ ತು ಸತ್ತ್ವಗುಣೇ ನಿರ್ಮಲೇ ಪುಣ್ಯಹೇತುನಾ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಸಂಪ್ರಯೋಗೇನ ಪರಿಣತೇ ನಿತ್ಯಸುಖಮೇವ ಪ್ರೀತಿಶಬ್ದೇನೋಪದಿಷ್ಟಂ . ಪ್ರಾದೌ ಶೈವದರ್ಶನಂ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಂ . ಅಭಿನವಗುಪ್ತಪಾದಾದ್ವೈತಶೈವಂ

ಪ್ರವರ್ತಕಾಃ . ಇತರೇ ದ್ವೈತವಾದಮಾಶ್ರಿತಂ ಪ್ರಚಲಂತಿ . ದ್ವೈತಾಶ್ರಿತಧರ್ಮರೂಪೇಣ
 ಶೈವಮತಸ್ಯ ಪ್ರಚಾರಃ ಪ್ರಸಾರಶ್ಚ ನ ಕೇವಲಂ ದ್ವಾದಶಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಸ್ಥಲೇಷು
 ಸೋಮನಾಥ-ಮಹಾಕಾಲ-ವಿಶ್ವನಾಥ-ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ-ಔಂಕಾರೇಶ್ವರ-ಕೇದಾರೇಶ್ವರ-
 ಭೀಮಶಂಕರ-ತ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರ-ವೈದ್ಯನಾಥ-ನಾಗೇಶ್ವರ-ರಾಮೇಶ್ವರ-ಘೃಷ್ಣೇಶ್ವರೇಷು
 ಕ್ರಿಯತೇ ಅಪಿತು ಪ್ರತಿಗ್ರಾಮಂ ಪ್ರತಿನಗರಂ ಪ್ರತಿಶಿವಮಂದಿರೇಷು ಪ್ರಮಾಣಯತಿತರಾಂ
 . ದಶವಿಧಾನಿ ಶೈವದರ್ಶನಾನಿ . ಯದ್ಯಪಿ ಬಹುಾನಿ ಶೈವಮತಾನಿ . ತೇಷು
 ಕಾಲಮುಖ-ಕಾಪಾಲಿಕ-ಕಾರುಣಿಕಾದೀನಿ ತದ್ವಿಷಯಕಸಾಹಿತ್ಯಸ್ಯ ವಿಲುಪ್ತತ್ವಾತ್
 ನಾಮಮಾತ್ರಜ್ಞಾತಾನಿ ಭವಂತಿ . ದಶೇಷು ದ್ವೈತವಾದಧುರಂಧರಾ ಪಾಶುಪತಾ
 ಶೈವಾಃ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರಕಾಃ . ಅನಯೋರ್ದ್ವಿತೀಯಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಶೈವಃ ಭಿನ್ನಃ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತೀಯಃ
 . ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಪರಕೋ ನಕುಲೀಶಪಾಶುಪತಃ . ಶ್ರೀಕಂಠಸಮರ್ಥಕಃ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತೀ
 . ಶ್ರೀಪತಿಸ್ಥಾಪಿತ ಶುದ್ಧದ್ವೈತಾದ್ವೈತ-ಸೇಶ್ವರಾದ್ವೈತ-ಶಿವಾದ್ವೈತ-ವಿಶೇಷಾದ್ವೈತ
 -ರಸೇಶ್ವರಭೇದೇನ ವೀರಶೈವಾಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ . ಚತ್ವಾರಿ ಅದ್ವೈತಶೈವದರ್ಶನಾನಿ .
 ತೇಷು ಪಾಣಿನಿಗುರು-ನಂದಿಕೇಶ್ವರಪ್ರತಿಪಾದಿತಮೇಕಂ . ಕಾಶ್ಮೀರಿಕೈಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾನಿ
 ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾ-ಕ್ರಮ-ಕುಲೀತಿ ನಾಮಭಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ಚ ತ್ರೀಣಿ . ಗೌತಮ-ಕಣಾದೌ
 ಶೈವೌ ಆನ್ತಾಂ . ವಾದರಾಯಣೇನ ಪಾಶುಪತಮತಂ ಸಮಾಲೋಚಿತಂ . ಪ್ರಧಾನಂ
 ಚಾತ್ರ ಉಪಾದಾನಕಾರಣಂ . ಮಹತ್ ಆರಭ್ಯ ಪೃಥಿವ್ಯಂತಾಃ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿ-
 ಪದಾರ್ಥಾಃ ಕಾರ್ಯಾಂತರ್ಗತಾಃ . ಪಶ್ಚಾತ್ಕಾಪಿಲೇ ಮುಖ್ಯಃ ಪ್ರಕೃತಿಪದಾರ್ಥಃ
 ಸ್ವೀಕೃತಃ . ಮಹಾದಾದೀನಿ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿಃ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಇತಿ ವಿಚಾರಧಾರಾ
 ಪಾಶುಪತಪ್ರಭಾವಕೃತಾ ವೇತಿ ಸಂಭಾವ್ಯತೇ . ಪಾತಂಜಲಯೋಗದರ್ಶನಂ
 ತು ಶೈವಪ್ರತಿಪಾದಿತಸ್ಯ ಷಡಂಗಯೋಗಸ್ಯ ಅಂಗದ್ವಯಮನ್ಯತ್ ದ್ವಯಂ
 ಯಮ-ನಿಯಮಂ ತತ್ರ ಪರಿವರ್ಧನಮಾತ್ರಂ . ಅದ್ವೈತ-ಶೈವದರ್ಶನೇ
 ಶಂಕರಸ್ಯ ನ ವಿರೋಧಃ . ಶಂಕರೋಽಪಿ ಸ್ವಕೀಯೇ ಭಾಷ್ಯೇ ಮಾಯಾ
 ಈಶ್ವರಶಕ್ತಿ ಇತಿ ಶೈವಾನಾಂ ಮೌಲಿಕಸಿದ್ಧಾಂತಂ ಸ್ವೀಕರೋತಿ . ತತ್ರಾದೌ
 ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೋಕ್ಷೇ ಶಿವಸೂತ್ರೇ ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ (45)ಸೂತ್ರಾಣಿ ವಿದ್ಯಂತೇ
 . ತತ್ರ ಚೈತನ್ಯಮಾತ್ಮಾ(ಶಿ0ಸೂ0-1) . ಶಿವ ಏವ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾತ್ಮಾ . ಸಶ್ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪಃ
 . ವಿಶಾಲಂ ಶೈವದರ್ಶನಂ . ಕಾಶ್ಮೀರೇ ಹೃಷ್ಯಪೃಷ್ಠಂ . ತೇಷು ತ್ರಿಕಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವೋ
 ಬಲವತ್ತರಃ . ಶೈವಧರ್ಮಃ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕೇ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು ಇತಿಹಾಸೇಷು
 ದೃಶ್ಯತೇ . ಶೈವಾನಾಂ ಸ್ವತಂತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತೇಷು ಪ್ರಕಾಶೋ ವಿಮರ್ಶಃ , ಪರಿಪೂರ್ಣತಾ,
 ಸತ್ಕಾರ್ಯವಾದಃ, ಶಿವಶಕ್ತಿತ್ವಂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ ಸ್ಪಂದಃ, ಪರಮೇಶ್ವರತಾದಿವಿಷಯಾಃ
 ಸಮುಪವರ್ಣಿತಾಃ . ಮಾಯಾ-ಕಾಲ-ಪುರುಷ-ಪ್ರಕೃತಿ-ಗುಣ -ನಾಥತತ್ತ್ವ-
 ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ-ಅಂತಃಕರಣ-ಬಾಹ್ಯಕರಣ-ಪ್ರಮೇಯತತ್ತ್ವ-ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿ-ಕಲಾಪಂಚಕ-

ಅಂಡಚತುಷ್ಟಯ-ಮಲಸ್ವರೂಪ-ಮಲತ್ರಯ-ಅಕಲಪ್ರಮಾತಾ-ಮಂತ್ರಮಹೇಶ್ವರ-
ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೇಶ್ವರ-ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲ-ಪ್ರಲಯಾಕಲ-ಸಕಲ-ಲೀಲಾವಿಲಾಸ-ಅಜ್ಞಾನ-
ಜ್ಞಾನ-ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ-ಮುಕ್ತಶಿವ-ದೇಹಸ್ಥಶಿವ-ವಿದೇಹಮುಕ್ತಿ-ಶಕ್ತಿಪಾತ-ಸೌಷುಪ್ತಮುಕ್ತಿ-
ಮುಕ್ತಾಭಾಸಾದೀನಾಂ ವಿಷಯಾಸ್ತತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೀಯಾಃ . ಧರ್ಮಪಾಲನೇ
ಬಾಹ್ಯಪೂಜಾ-ಸಾಧನಾ-ಭಕ್ತಿ-ಚರ್ಯಾ-ಆಚಾರ-ಸಮಾವೇಶ-ಅನುಪಾಯ-
ಶಾಂಭವೋಪಾಯ-ಮಾತೃಕಾ-ಮಾಲಿನೀತ್ಯಾದಿಶಾಕ್ತೋಪಾಯಗಮ್ಯಜ್ಞಾನಯೋಗಾ
ಆಣವೋಪಾಯ-ಕ್ರಿಯಾಯೋಗ-ಧ್ಯಾನಯೋಗ-ಉಚ್ಚಾರಯೋಗ-ಕರಣಯೋಗ-
ಧ್ವನಿಯೋಗ-ದೀಕ್ಷಾದೀನಿ ವಿಷಯಾಶ್ಚ ಉಕ್ತಾಃ . ಶಾಕ್ತದೃಷ್ಟಿ-ಪಂಚಶಕ್ತಿ-ವಿದ್ಯಾ-
ಮಹಾಮಾಯಾ-ದ್ವಾದಶಕಾಲೀಶಕ್ತಯಃ ಸನಾತನಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪೇಣ ಸಂಕಲಿತಃ
. ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಶೈವದರ್ಶನೇ ಸುಸ್ಪಷ್ಟಂ . ತತ್ರ ತತ್ರ ಶೈವದರ್ಶನಂ ಕಾಶ್ಮೀರೇ,
ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜೇ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶೇ ಚ ದ್ವೈತಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಪ್ರಚಾರಿತಃ . ಶೈವ-ದರ್ಶನೇಷು
ದ್ವೈತಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ-ವೈಶೇಷಿಕಯೋಃ, ಸಿದ್ಧಾಂತಶೈವ-ಸಾಂಖ್ಯಯೋಃ, ಸಿದ್ಧಾಂತ-
ಶೈವಾದ್ವೈತಯೋಃ, ಸಿದ್ಧಾಂತಶೈವ-ವೈಯಾಕರಣಯೋಃ, ದ್ವೈತಪಾಶುಪತ-
ಸಿದ್ಧಾಂತದ್ವೈತಯೋಶ್ಚ ಬಹುಧಾ ಭೇದಃ ಪ್ರತೀಯತೇ . ಸರ್ವತ್ರ ಪತಿ-ಪಾಶ-ಪಶು
ಇತಿ ತ್ರೀಣಿ ತತ್ತ್ವಾನಿ ಮುಖ್ಯಾನಿ . ಸಿದ್ಧಾಂತಶೈವೇ ಷಡ್ ತ್ರಿಂಶತ್ಕತಾನಿ . ಪತಿಃ ಶಿವಃ
. ದ್ವಿವಿಧಾ ಸೃಷ್ಟಿಃ . ಮಲ-ಮಾಯಾ-ಕರ್ಮ-ನಿರೋಧ-ವಿಂದವೋ ಪಂಚಪಾಶಾಃ
. ಪಶುಸ್ವತೀಯೋ ಜೀವಾತ್ಮಾ ತ್ರಿಪ್ರಕಾರಕಃ . ಪಾಶಾಂತೇ ಶಿವತಾಶ್ರುತೇ ಇತಿ
ಮೃಗೇಂದ್ರೇ-

ಚೈತನ್ಯಂ ದೃಕ್ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಂ ತದಸ್ಯಾತ್ಮನಿ ಸರ್ವದಾ .

ಸರ್ವತಶ್ಚ ಯತೋ ಮುಕ್ತೌ ಶ್ರುಯತೇ ಸರ್ವತೋಮುಖಂ .. (ಸ೦ದ೦ಸ೦೦-20)

ಅಥಾದೌ ಶಿವಲಿಂಗ-ಪೂಜನ-ಮಹಿಮಾ ಭವಿಷ್ಯೇ- ಲಿಂಗೇ ದೇವೋ ಮಹಾದೇವಃ
ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಯತಃ . ಅನುಗ್ರಹಾಯ ಲೋಕಾನಾಂ ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್
.. ಇತಿ . ಅಪಿಚ ತತ್ರ- ಯಸ್ತು ಪೂಜಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಶಿವಂ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಂ . ಸಃ
ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭವತಿ ಭಾಜನಂ .. ಇತಿ . ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾತ್ಕಿಂಚಿದಧಿಕಂ
ಪುಣ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ . ಲಿಂಗಪೂಜನೇನ ತು ಸರ್ವದೇವಾರ್ಚನಂ ಭವತಿ . ಯದುಕ್ತಂ
ಲಿಂಗಪುರಾಣೇ- ಲಿಂಗೇತು ಪೂಜಿತೇ ಸರ್ವಮರ್ಚಿತಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚರಾಚರಂ . ತಸ್ಮಾತ್
ಸದಾರ್ಚನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ .. ಇತಿ . ಶಿವಪೂಜಕಸ್ಯ
ಶಿವಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭವತಿ . ಸಃ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ . ತಥಾಹಿ
ಲಿಂಗೇ- ಅನೇಕಜನ್ಮಸಾಹಸ್ರಂ ಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣಸ್ತು ಯೋನಿಷು . ಕಃ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ
ವೈಮುಕ್ತಿಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಮೃತೇನರಃ .. ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಸಕ್ತೋಽಪಿ ಯುಕ್ತೋ ವಾ
ಸರ್ವಪಾತಕೈಃ . ಸಃ ಪ್ರಯಾತಿ ಶಿವಂ ದೇವಿ ಲಿಂಗಂ ಯೋರ್ಚಯತೀಹಮೇ

.. ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಶಿವಪೂಜಾಯಾಃ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ ಪುರಾಣಸಮರ್ಥಿತಂ .
 ಶಿವಪೂಜನಂ ವಿನಾ ಭೋಜನಗ್ರಹಣಮಪಿನಿಷಿದ್ಧಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಭವಿಷ್ಯೇ-
 ವರಂಪ್ರಾಣಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಶಿರಸೋವಾಪಿಕರ್ತನಂ . ನತ್ವಸಂಪೂಜ್ಯ ಭುಂಜೀತ
 ಭಗವಂತಂ ತ್ರಿಲೋಚನಂ .. ಸರ್ವದೈವನಮಸ್ಕೃತಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ಯೋ ದ್ವೇಷ್ಟಿಃ
 ಸೋ ನೂನಂ ನರ್ಕಗಾಮೀ ಭವತಿ . ತಸ್ಯ ಕೃತೇ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತೇ ನ ಸ್ತಃ . ಶಿವಪುರಾಣೇ
 ಶಿವಪೂಜನಸ್ಯ ಮಹ್ವಲಂ ಸಮುಪದಿಷ್ಟಂ . ತತ್ತು ಶತಗೋದಾನಾದಪಿಶ್ರೇಷ್ಠತರಂ
 . ಹವಿಯರ್ಜ್ಜಾದಪಿಶ್ರೇಷ್ಠತಮಮಿತಿ . ತಥಾ ಚೋಕ್ತಂ- ಯತ್ಪಲಂ ಪಾಕಯಜ್ಞೇಷು
 ಹವಿಯರ್ಜ್ಜೇಷು ಯತ್ಪಲಂ . ಏಕಾಹ್ನಾತದವಾಪೋತಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೇ
 ರತಃ .. ಅಪಿಚ- ಗವಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಸಮ್ಯಗ್ ದತ್ತಸ್ಯ ಯತ್ಪಲಂ .
 ದಶಾಹಾತದವಾಪೋತಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೇ ರತಃ .. ಇತಿ . ಲಿಂಗಶಬ್ದಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ
 . ಆಕಾಶಲಿಂಗಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಪೃಥಿವೀತಸ್ಯ ಪೀಠಿಕಾ . ಆಲಯಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ
 ಲಯನಾತ್ಲಿಂಗಮುಚ್ಯತೇ .. ಸ್ಪಷ್ಟಃ . ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರೇ ಬಹುವಿಧಾನಾಂ ಲಿಂಗಾನಾಂ
 ವರ್ಣನಂ ವಿದ್ಯತೇ . ಅಪಿ ಚ ಕಸ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಕಃ ಪೂಜಕಃ ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್
 ವಿಷಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತಿಃ ದೇವೀಪುರಾಣೇ- ವಾರ್ಷವಿತ್ತಪ್ರದಂ ಲಿಂಗಂ ಸ್ಫಾಟಿಕಂ
 ಸರ್ವಕಾಮದಂ . ನಾರ್ಮದಂ ಗಿರಿಜಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮನ್ಯದ್ವಾಪಿ ಹಿ ಲಿಂಗವತ್ ..
 ಪಾರ್ಥಿವಲಿಂಗಸ್ಯ ವಾಣಲಿಂಗಸ್ಯ ಚ ಮಹಿಮಾ ಸರ್ವತಂತ್ರೇಷು ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ .
 ಯದುಕ್ತಂ ಭವಿಷ್ಯೇ- ವಾಣಲಿಂಗಾನಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಖ್ಯಾತಾನಿ ಭುವನತ್ರಯೇ .
 ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ನ ಸಂಸ್ಕಾರಸ್ತೇಷಾಮಾವಾಹನಂ ತಥಾ .. ಅನ್ಯಚ್ಚ- ಯಃ ಕೃತ್ವಾ
 ಪಾರ್ಥಿವಂ ಲಿಂಗಮರ್ಚಯೇತ್ ಶುಭವೇದಿಕಂ . ಇಹೇವ ಧನವಾನ್ ಶ್ರೀಮಾನ್
 ಸೋಸ್ತೇರುದ್ರೋಽಭಿಜಾಯತೇ .. ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಶೈಲಜಂ, ಹರೇಃ ನೀಲಮಣಿಮಯಂ,
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಮಣಿಮಯಂ, ವಿಶ್ವದೇವಾನಾಂ ರೋಷ್ಯಮಯಂ, ವಾಯೋಃ ಪೈತ್ಲಲಂ,
 ವಸೂನಾಂ ಕಾಂಸ್ಯಜಂ, ಅಶ್ವಿನಿಕುಮಾರಯೋಃ ಹಿರಣ್ಮಯಂ, ವರುಣಸ್ಯ ಸ್ಫಾಟಿಕಂ,
 ವಹ್ನೇಃ ರತ್ನಮಯಂ, ಸೋಮಸ್ಯ ಮೌಕ್ತಿಕಂ, ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಇಂದ್ರನೀಲಜಂ,
 ದಾನವಾನಾಮಾಯಸಂ, ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ತ್ರಪುಜಂ, ಯೋಗಿನಾಂ ಸೀಸಜಂ,
 ಗುಹ್ಯಕಾನಾಂ ತಾಮ್ರಜಂ, ಮಾತೃಣಾಂ ವಜ್ರಲೌಹಂ, ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ತು
 ವೈಷೂರ್ಯ-ಲಿಂಗಾನಿ ಉಪಾಸನಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಿರೀಕೃತಾನಿ . ಅನ್ಯತ್ರ ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ
 ಶಿವಾರ್ಚನಮಪಿ ಬಹುಪುಣ್ಯಪ್ರದಮುಕ್ತಂ . ಯದುಕ್ತಂ ಪಾದ್ಮೇ- ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾಲಿಂಗೇ
 ಯಃ ಕರೋತಿ ಮಮಾರ್ಚನಂ . ತೇನಾರ್ಚಿತಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಯುಗಾನಾಮೇಕಸಪ್ತತಿಃ
 .. ಶಿವಕೈವಲ್ಯಭೋಜನೇ ಯದಿ ವಾ ದೋಷಾದೋಷೋ ವಿದ್ಯತೇ ಕಿಂತು
 ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ ಶಿವಾರ್ಚನೇನ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ ದೋಷೋ ವಿದ್ಯತೇ .
 ಯದುಕ್ತಂ- ಅಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಮಮ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ಜಲಂ
 . ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲಾಲಿಂಗೇ ಸರ್ವಂ ಯಾತಿ ಪವಿತ್ರತಾಂ .. ಇತಿ . ಸಂಪ್ರತಿ

ಶಿವಸ್ನಾನಾಖ್ಯಮಭಿಷೇಕಪ್ರಯೋಗಾ ಉಚ್ಯಂತೇ . ಆದೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಸ್ನಾನಂ . ತತ್ತು
ಕಪಿಲಾಪಂಚಗವ್ಯಂ ಕುಶವಾರಿಯುಕ್ತಂ . ತತ್ಪಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣೇ- ಏಕಾಹಮಪಿ
ಯೋ ಲಿಂಗೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಸ್ನಾನಂ ಸಮಾಚರೇತ್ . ವಿಧೂಯ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ
ರುದ್ರಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ . ಕಪಿಲಾಪಂಚಗವ್ಯೇನ ದಧಿಕ್ಷೀರಘೃತೇನ ಚ .
ಸ್ನಾನಂ ಶತಗುಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಿತರೇಭ್ಯೋ ನ ಸಂಶಯಃ .. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ
ಘೃತಸ್ನಾನಂ ವಿಂಶತಿಕುಲೋದ್ಧರಣಂ . ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಅತೀವ
ಶ್ರೇಷ್ಠಾ . ತಥಾಹಿ- ಅಯುತಂ ಯೋ ಗವಾಂ ದದ್ಯಾದ್ ದೋಗ್ಧೀಣಾಂ
ವೇದಪಾರಗೇ . ವಸ್ತ್ರಹೇಮಾದಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಸ್ಯ ತತ್ಪಲಂ ..
ದಧಿಸ್ನಾನಸ್ಯ ಫಲಂ- ದಧ್ನಾತು ಸ್ನಾಪಯೇಲ್ಲಿಂಗಂ ಸಕೃದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತು
ಯೋ ನರಃ . ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಶಿವಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ..
ಮಧುಸ್ನಾನಸ್ಯ ಫಲಂ- ಮಧುನಾ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ ತು ಸಕೃದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತು
ಯೋ ನರಃ . ಪಾಪಕಂಚುಕಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಹ್ನಿಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ..
ಶರ್ಕರಯಾ ವಿದ್ಯಾಧರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಃ . ತಿಲತೈಲೇನ ಶೈವಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ .
ಕರ್ಪೂರಾಗರುತೋಯೇನ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯತಾಲಾಭಃ . ಕುಂಕುಮಜಲೇನ
ಶ್ರಿಯೋಲಾಭಃ . ಫಲತೋಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞೋ ಭವತಿ . ಸಹಸ್ರಾಕುಂಭಾಭಿಷೇಕೇನ
ಚಿರಂಜೀವಿತಾ . ವಸ್ತ್ರಪೂತತೋಯೇನ ತು ಸರ್ವಕಾಮಾಪ್ತಿಃ . ಕುಶೋದಕೇನ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪ್ತಿಃ . ಚಂದನೋದಕೇನ ಗಂಧರ್ವಲೋಕಲಾಭಃ . ಪುಷ್ಪೋದಕೇನ
ಸೂರ್ಯಲೋಕಾಪ್ತಿಃ . ಸುವರ್ಣತೋಯೇನ ಕುವೇರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಃ .
ರತ್ನೋದಕೇನ ಇಂದ್ರಲೋಕೇವಾಸಃ . ಸಿತೋಷ್ಣೋದಕೇನ ಚ ಪ್ರಮೋದತಾ
ಜಾಯತೇತಿ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣಾತ್ ಜ್ಞಾಯತೇ . ಏತದತಿರಿಕ್ತಂ ಪಾಟಲೀ-ಉತ್ಪಲ-
ಪದ್ಮ-ಕರವೀರಾದೀನಿ ಪತ್ರಾಣಿ ಯೋಜಯಿತ್ವಾ ಸುರಭಿಜಲೇನ ಯಃ ಶಿವಾಭಿಷೇಕಂ
ಕರೋತಿ ಸಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ಶಿವಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತಿ . ಶರ್ಕರಾಯುಕ್ತಹೀಮಜಲೇನ
ಧಾರೋಷ್ಣಪಯಸಾ ಚ ಶಿವಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ ಚಾಂತೇ ಘೃತಾಭಿಷೇಕೇನ ಯಃ ಶಿವಂ
ಸಂತೋಷಯತಿ ಸಃ ಸಹಸ್ರಾಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ . ಮೃತ್ತಿಕಾಕುಂಭೇನ
ತಾಮ್ರಕುಂಭೇನ ಗವಯಶೃಂಗೇಣ ಗೋಮುಖಿನಾ ವಾ ಪಾತ್ರೇಣ ಶಿವನ್ಯಾಭಿಷೇಕಃ
ಶ್ರುಯತೇ . ಏತೇಷಾಂ ಪಾತ್ರಾಣಾಂ ವಿನಿಯೋಗೇನೋತ್ತರತ್ತರಫಲಾನಿ
ಜಾಯಂತೇ . ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ- ಮೃತ್ಕುಂಭಾತ್ತಾಮ್ರಜ್ಯೈಃ ಕುಂಭೈಃ ಸ್ನಾನಂ ಶತಗುಣೋತ್ತರಂ
. ರೋಪೈರ್ಲಕ್ಷೋತ್ತರಂ ಜ್ವೇಯಂ ಹೇಮೈಃ ಕೋಟಿಗುಣೋತ್ತರಂ .. ಲಿಂಗಸ್ಯ
ದರ್ಶನಾತ್ಪುಣ್ಯಂ ದರ್ಶನಾತ್ಸ್ವರ್ಶನಂ ವರಂ . ಸ್ವರ್ಶನಾಚ್ಚಾರ್ಶನಂ ಪುಣ್ಯಂ
ಘೃತಸ್ನಾನಮತಃಪರಂ .. ದಶಾಪರಾಧಾಂಸ್ತೋಯೇನ ಕ್ಷೀರೇಣ ಚ ಶತಂ ಲಭೇತ್
. ಸಹಸ್ರಂ ಕ್ಷಮತೇ ದಧ್ನಾ ಘೃತೇನಾಪ್ಯಯುತಂ ಲಭೇತ್ .. ಇತಿ . ಸ್ಕಾಂಧೇಽಪಿ
ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಸ್ಯ ಮಹತೀ ಪ್ರಶಂಸಾ ಕ್ರಿಯತೇ . ತಥಾಹಿ- ಸಂಬತ್ಸರಂತು ಯಃ

ಕುರ್ಯಾತ್ಕ್ವೀರೇಣ ಸ್ವಪನಂ ಶುಚಿಃ . ಗಾಣಪತ್ಯಂ ಚ ಲಭತೇ ವಲ್ಲಭತ್ವಂ ಚ
ನಿತ್ಯಶಃ .. ಅನ್ಯತ್ರಾಪಿ- ಜಲೇನ ವೃಷ್ಟಿಮಾಪ್ನೋತಿ ವ್ಯಾಧಿಶಾಂತ್ಯೈಃ ಕುಶೋದಕೈಃ
. ದಧ್ನಾ ಚ ಪಶುಕಾಮಾಯ ಶ್ರಿಯಾ ಇಕ್ಷುರಸೇನ ಚ .. ಮಧ್ವಾಜ್ಯೇನ
ಧನಾರ್ಥಿಸ್ಯಾನ್ಮುಮುಕ್ಷುಸ್ತೀರ್ಥವಾರಿಣಾ . ಪುತ್ರಾರ್ಥಿ ಪುತ್ರಮಾಪ್ನೋತಿ ಪಯಸಾ
ಚಾಭಿಷೇಚನಾತ್ .. ವಂಧ್ಯಾ ವಾ ಕಾಕವಂಧ್ಯಾ ವಾ ಮೃತವತ್ಸಾ ಚ ಯಾಽಜ್ಞನಾ
. ಸದ್ಯಃ ಪುತ್ರಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪಯಸಾ ಚಾಭಿಷೇಚನಾತ್ . ಕಾಮನಾಭೇದೇನ
ಅನ್ಯೇಪ್ರಯೋಗಾ ಅಪಿ ವಿದ್ಯಂತೇ . ವಿಸ್ತರಭಯಾತ್ ನೋಚ್ಯತೇಽತ್ರ . ಹರ ಹರ
ಮಹಾದೇವ .

— ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪ್ತಕುಮಾರಃ

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orisa pknanda65 at gmail.com

Shivasaparyalokah

pdf was typeset on August 28, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

